

30.8.2022

Asia: VN/17578/2022

Oulun kaupungin lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vuonna 2022

Oulun kaupunki antaa seuraavan lausunnon valtioneuvoston asetusluonnoksesta.

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään valtion talousarvion mukaisesta valtionavustuksesta julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta 1.1.–30.6.2022 aiheutuviin lisäkustannuksiin sekä covid-19-taudilta suojaamiseksi tehdystä rokottamisesta vuonna 2022 aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Oulun kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että valtio korvaa lupauksensa mukaisesti koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset täysimääräisesti myös vuosina 2022-2023. Oulun kaupunki ei ole vuoden 2022 talousarvioon varannut epidemianhallintaan ja koronapotilaiden hoitoon liittyviä lisäkustannuksia, koska kaupunki on luottanut valtion lupaukseen täysimääräisestä korvauksesta. Lisäksi kaupungin veroprosenttipäätös vuodelle 2022 on tehty valtion linjauksen ja lupauksen mukaisesti olettaen, että kustannukset korvataan täysimääräisesti. Näin ollen ei ole kaupungin taloudenhoidon kannalta hyväksyttävää, että kunnille ilmoitetaan jälkikäteen korvausten poistuvan kesken vuoden.

Korvausten rajaaminen vain puolelle vuodelle olisi edellyttänyt, että kunnat olisivat pystyneet riittävän ajoissa kriittisesti priorisoimaan ja harkitsemaan miten epidemianhallintaan liittyvien palvelujen tuottamista jatketaan ja tuotetaan palveluja nykyisessä hybridistrategian mukaisessa laajuudessaan. Syksyn 2022 toiminta koronaan liittyvien palveluiden osalta pitää suunnitella hyvissä ajoin ja esimerkiksi tarvittavaan henkilökuntaan pitää etukäteen varautua. Henkilökuntaa on palkattu ja työsopimuksia on tehty vuoden loppuun saakka myös muuhun kuin rokotetyöhön liittyen. Tämä on ollut välttämätöntä työvoiman saatavuus huomioiden, jotta hybridistrategiaa voidaan toteuttaa. Vaikka epidemiatilanne on vaihdellut vuoden aikana, valtioneuvosto edelleen luokittelee Covid-19-taudin yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi. Se osaltaan lisää ylimääräisiä ja poikkeuksellisia kustannuksia kunnille, kuten jäljitys- ja näytteenotto toiminnan ylläpitokustannuksia sekä volyymin nopean lisäämiseen liittyviä kustannuksia, mikäli tautitilanne niin vaatii.

Covid-19-tautia on väestössä sairastettu hyvin paljon kevään ja kesän aikana. Näin ollen koronarokotteiden, kuten neljänsien rokotteiden, kysyntä on ollut vähäistä. Sen sijaan esimerkiksi sairaalahoitopäivien määrä sekä sairauspoissaolot ovat vaihdelleet merkittävästi. Rokotteiden kysyntä tulee kasvamaan todennäköisesti vain siinä tapauksessa, jos syksyllä 2022 ryhdytään tarjoamaan väestölle omikron muunnoksiin paremmin tehoavaa rokotetta. Pelkän rokotustoiminnan korvaaminen ei kata todellisia lisäkustannuksia loppuvuoden osalta.

Ennusteiden mukaan tartuntojen määrä tulee lisääntymään syksyllä 2022, joka edelleen pitää yllä ns. virallisen testauksen kysyntää. Hybridistrategian mukaisesti esim. sosiaali- ja terveydenhuollon potilas- ja asiakaskontaktissa työskentelevät työntekijät ohjataan edelleen hakeutumaan viralliseen testiin. Koronatartuntojen aiheuttamat sote-henkilöstön poissaolot ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2022 aikana, tammi-heinäkuun tarkastelujaksolla koronan aiheuttamia poissaolopäiviä toteutui huomattavasti edellisvuotta enemmän. Henkilöstön koronapoissaolojen vuoksi varautumissuunnitelmat on ajoittain jouduttu ottamaan käyttöön kriittisten palveluiden turvaamiseksi perusterveydenhuollon vuodeosastoilla (Oulun kaupunginsairaalassa) sekä kotihoidossa, joka on edellyttänyt henkilöstösiirtoja avopalveluista vuodeosastolle ja kotihoitoon. Tästä on aiheutunut edelleen lisää hoitovelkaa avopalveluihin, eikä hoitovelkaa ole päästy purkamaan toivotulla tavalla. Lisäksi vuoden 2022 aikana on havaittu merkittävä kysynnän kasvu hoitaja- ja lääkärivastaanotoilla, johtuen patoutuneesta hoitovelasta.

Koronakustannuksia on tunnistettu toteutuneen tammi-kesäkuussa Oulun kaupungin hyvinvointipalveluissa vähintään 11 M€, edelleen lähes 2 M€ kuukausittain. Koronakustannusten kokovuotinen ennuste on tammi-kesäkuun toteuman perusteella n. 18-22 M€ ja esitetyn korvausmallin mukaiset korvaukset kattaisivat tästä arviolta vain noin 40-50 %.

Oulun kaupunki pitää erittäin perusteltuna, että hallitus toteuttaa lupauksensa ja korvaa koronan välittömät kustannukset täysimääräisesti todellisiin suoriteperusteisiin korvauksiin perustuen koko vuoden 2022 osalta ja niin pitkään, kuin hybridistrategiaa toteutetaan.

2 § Avustettavat kustannukset

Avustusta myönnetään valtion talousarvioon varatun määrärahan puitteissa covid-19-epidemiasta 1.1.–30.6.2022 aiheutuviin sosiaali- ja terveydenhuollon lisäkustannuksiin sekä covid19-taudilta suojaamiksi tehdyistä rokottamisesta 1.1.–31.12.2022 aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Verrattaessa mihin tahansa muuhun tartuntatautiin, Covid-19-testien määrä on poikkeuksellisen korkea, vaikkakin testausta kohdennetaan riskiryhmiin ja sote-työntekijöihin. Testauskustannukset ovat korkeat kalliin laboratorioanalyysin vuoksi ja ne tulee korvata niin kauan, kuin virallinen testitulokset tarvitaan tartuntatautipäivärahan hakemista varten. Tästä syystä testimäärät tulevat säilymään erityisesti epidemiahuippujen aikaan korkealla tasolla ja aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia kunnille.

Poikkeuksellisia lisäkuluja aiheuttavat edelleen myös tartunnanjäljitys, koronapuhelinneuvonta, henkilöstön sairauspoissaolot sekä varautumisen ylläpitäminen mahdollisesti nopeasti muuttuvaan epidemiatilanteeseen. Oulun kaupunki on valmistautunut mahdollisesti heikkenevään epidemiatilanteeseen esim. kilpailuttamalla vuokrahenkilöstöä rokotus- ja näytteenottotyöhön sekä kilpailuttamalla myös kokonaisvaltaisen rokotuspalvelun.

3 § Avustuksen saaja

Avustus myönnetään kunnalle. Jos kunta on kuntalain (410/2015) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sopinut avustettavien toimintojen järjestämisvastuun siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle, voidaan avustus myöntää tälle toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle niiden avustuserien osalta, joita kunta ei itse hae. Ahvenanmaalla aiheutuneiden kustannusten osalta 5-8 §:ssä tarkoitettu avustus myönnetään Ahvenanmaan maakunnalle.

Avustus tulee myöntää ensisijaisesti kunnille.

4 § Avustuskokonaisuudet

Toimintokohtaista avustusta myönnetään kustannuksiin, jotka aiheutuvat:

- 1) covid-19-testauksesta;*
- 2) rokottamisesta covid-19-tautia vastaan;*
- 3) covid-19-taudin sairaalahoidosta;*
- tai 4) muista välittömistä kustannuksista.*

Tartunnanjäljitys tulee korvata suoriteperusteisesti.

5 § Avustus testaukseen

Avustus määritetään kertomalla avustettavan ajanjakson, 1.1.–30.6.2022, kuntakohtainen covid-19-testausten määrä testauksen yksikkökorvauksella. Testausmenetelminä korvataan PCR ja antigeenitestausmenetelmät. Testausmenetelmille määritetään kullekin oma yksikkökorvaus. Valtionapuviranomainen määrittää laskennan perusteena käytettävän kuntakohtaisen testausmäärän ensisijaisesti hakijoilta saatavien tietojen perusteella. Testausmäärässä otetaan huomioon vain ne testaukset, joiden kustannukset ovat jääneet hakijan vastuulle. Jos hakijoilta ja muista lähteistä saatavien testausmääriä koskevien tietojen perusteella hakijan ilmoittamia testausmääriä ei voida pitää riittävänä luotettavina tai hakija ei kykene ilmoittamaan testausmäärää, katsotaan kunnan testausmääräksi valtionapuviranomaisen arvioima osuus siitä testausmäärästä, jonka sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, johon kunta kuuluu, on ilmoittanut Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Testauskustannukset tulee korvata koko vuoden ajalta.

Oulun kaupungin perusterveydenhuollossa sekä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidossa on oululaisille tehty tammi-kesäkuussa keskimäärin n. 8 300 testiä kuukaudessa. Asetuksen perustelumuiotiossa ennakoitaan, että syksyllä 2022 tartunnat voivat lisääntyä. Näin ollen voidaan myös ennakoida, että testimäärät tulevat kasvamaan.

6 § Avustus rokottamiseen

Avustus määritetään kertomalla 1.1.–30.9.2022 ajalla annettujen kunnan järjestämien covid 19-rokotusten määrä yksikkökorvauksella. Valtionapuviranomainen määrittää laskennan perusteena käytettävän kuntakohtaisen rokotuskertojen määrän Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämän tiedon pohjalta. Rokotusten määrässä otetaan huomioon vain rokotukset, joiden kustannukset ovat jääneet hakijan vastuulle. Avustus 1.10.–31.12.2022 välillä annettujen kunnan järjestämien covid-19-rokotusten lisäkustannuksiin määritetään valtionapuviranomaisen arvioon perustuen. Arviossa otetaan huomioon Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen suositus sekä rokotettavan väestön määrä.

Asetusluonnoksen mukaan avustus kunnan järjestämään covid-19 rokotustoimintaan 1.10.–31.12.2022 välisenä aikana määritetään valtionapuviranomaisen arvioon perustuen. Arviossa otetaan huomioon Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen suositus sekä rokotettavan väestön määrä.

Asetusluonnoksen mukaan loka-joulukuun korvaus maksettaisiin siten arvioon perustuen, eikä sitä tarkistettaisi todellisten suoritteiden mukaiseksi. Esitystä voidaan pitää hyväksyttävänä ja kaikille kunnille samanarvoisena, eivätkä kunnat itse joutuisi muodostamaan arviota korvauksista tilinpäätökseen. Mikäli kunnat arvioisivat loppuvuoden korvaukset tilinpäätökseen liian suuriksi, tämä rasittaisi perusteettomasti kuntien vuoden 2023 taloutta.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023. Korvaussummien tarkentuminen vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen ei enää vaikuttaisi kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvään rahoitukseen.

9 § Avustuskokonaisuuksien korvaustaso

Valtionapuviranomainen määrittää 5–8 §:ssä tarkoitettujen avustuskokonaisuuksien laskennan perusteena käytettävät yksikkökorvausten euromäärät.

Korvaussummat ovat liian alhaiset. Sekä suoritekohtainen korvaustaso että asukasperusteinen korvaus ovat toteutuneita kustannuksia matalammat. Kokonaisuutena esitysluonnoksen korvaustaso jäisi Oulun kaupungin hyvinvointipalveluissa alle toteutuneiden kustannusten, mitä kaupunki ei pidä hyväksyttävänä. Valtionavustus tulee maksaa täysimääräisesti toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

10 § Valtionavustuksen hakeminen

Avustusta haetaan valtionapuviranomaiselta sen ilmoittamalla tavalla ja ilmoittamana ajankohtana. Hakemuksesta on käytävä ilmi haettavaksi ilmoitetun ajanjakson osalta: 1) 5-7 §: ssä tarkoitettujen laskennallisen avustuksen määrittämiseksi hakijalta tarvittavat tiedot; 2) muut tiedot, joita valtionapuviranomainen hakuohjeistuksessa edellyttää ilmoitettavaksi.

Hakuprosessi on selkeä, mutta ohjeet hakemiseen tulee julkaista hyvissä ajoin ennen hakuajan päättymistä.

Muita huomioita asetukseen liittyen

Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että valtio korvaa lupauksensa mukaisesti koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset täysimääräisesti myös vuosina 2022-2023. Oulun kaupungin talousarvio on tehty tämän periaatteen mukaisesti ja siitä syystä koronan aiheuttamiin lisäkustannuksiin ei ole talousarviossa varauduttu.

Lisätietoja antavat

Kaupunginjohtaja Päivi Laajala, paivi.laajala@ouka.fi, 040 180 1168

vs. Hyvinvointijohtaja Mervi Koski, mervi.koski@ouka.fi, 044 703 4018

Terveysjohtaja Jorma Mäkitalo, jorma.makitalo@ouka.fi, 040 515 6131

Oulussa 30. elokuuta 2022

Oulun kaupunki

Päivi Laajala
kaupunginjohtaja